

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างอำนาจในชุมชนและความสัมพันธ์เชิงอำนาจของชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่นในการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และ 2) เพื่อศึกษาปัญหาความขัดแย้ง และการจัดการปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในชุมชนจากการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากร โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อการท่องเที่ยวเข้าสู่หมู่บ้านสบวิน ทำให้วิถีชีวิตของชุมชนที่เคยพึ่งพาอาศัยกันในระบบการเกษตรเปลี่ยนแปลงไป เกิดการแข่งขันในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างกำไรให้แก่ตนเองมากที่สุด การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีบทบาทในการดูแลจัดการทรัพยากรในชุมชนของตนเองภายใต้สิทธิชุมชน การกระจายอำนาจจึงเป็นการผลักดันให้กลุ่มผลประโยชน์และผู้มีอิทธิพลในชุมชนสร้างอำนาจของตนเองเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน ในการเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว กลุ่มผลประโยชน์และผู้มีอิทธิพลได้สานความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชนในการสร้างความชอบธรรมที่มีฐานสนับสนุนจากชุมชน เพื่อสร้างภาพให้ความต้องการของกลุ่มเป็นสิ่งเดียวกับความต้องการของชุมชน และนำความต้องการที่เป็นเพียงความต้องการของคนเพียงบางกลุ่มในชุมชนเท่านั้นเข้าสู่หน่วยงานการปกครองท้องถิ่น นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวยังสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจในองค์กรปกครองท้องถิ่นด้วยการผันตนเองเข้าสู่ระบบการเมืองท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน และยังคงสายสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์กับข้าราชการท้องถิ่นเดิม

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของหมู่บ้านสบวินจึงเป็นเรื่องของการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างไม่เป็นธรรม และความหลากหลายของลักษณะการใช้ทรัพยากรทั้งในชุมชนและจากภายนอกชุมชน โดยที่หน่วยงานของรัฐไม่สามารถจัดการทรัพยากรให้แก่แต่ละกลุ่มอย่างเท่าเทียมกันได้ การจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจึงเป็นการสร้างข้อตกลงร่วมกันของผู้ประกอบการและชุมชนตามสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้น และตามความต้องการของชุมชน และมีกลุ่มผลประโยชน์เกิดขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิของตนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ซึ่งทำให้ลักษณะของการแก้ไขปัญหาเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น

ข้อเสนอแนะต่อองค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่นควรสร้างความเข้าใจต่อบทบาทของตนในการจัดการทรัพยากร และส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมที่เป็นการกระทำโดยสมัครใจและชาวบ้านมีอำนาจในการตัดสินใจต่อกิจกรรมนั้นๆอย่างแท้จริง โดยอาศัยขนบธรรมเนียม นิยมประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันของคนในชุมชนมากกว่าที่ชาวบ้านจะรู้สึกว่าการจัดการทรัพยากรเป็นหน้าที่ของรัฐแต่เพียงอย่างเดียว

The purpose of this research was to study "Power Relations of Community and Local Government in Resource Management in Mooban Sop Win, Tambon Mae Win, Amphoe Mae Wang, Changwat Chiang Mai" with the purpose of 1) studying the power structure and the community power relations of the community and the local government in managing and utilizing the resources and 2) studying the conflicts and conflict management in the community due to the resource management and utilization. This is a quality research in which the data was collected from documents and interviews.

It was found that as tourism approached Sop Win Village, changes occurred. The community's way of life of an interdependent agrarian system became congested in making the most profit for oneself from providing services to tourists. The decentralization of local government to promote the people's role in resource management under the community rights turned out to encourage certain local special interest and influential groups to acquire power to protect their own benefits to gain access to benefits from tourism related sources. These special interest and influential groups had established a relationship with community leaders in creating righteousness based on community support to make their needs appear to go along with those of the community. Thus, the needs of certain groups could gain an entrance to the local government. Moreover, some tourism business operators also established power relations in the local government by engaging in the local government of Mae Win while maintaining relations in the patronage system with the existing local official.

Therefore, the tourism related conflicts in Mooban Sop Win happened because of unfair benefit sharing of tourism resources as well as the diverse nature of resource utilization inside and outside the community. This prevented the government from equally managing resources for each group. This caused conflict management resulting in creating a joint agreement among business operators and the community according to the nature of the problems and the needs of the community. This in turn led to the rise of special interest groups to protect their rights in utilizing the resources. Therefore, the solutions became just immediate solutions.

It is therefore suggested that the local government and the community should come to an understanding about their roles in resource management and encourage the community to voluntarily participate in the management and to allow the villagers to have the authority to make decisions about the activities based on traditions and customs as well as indigenous culture of the community. This will be effective tools to create ownership among the community members rather than feeling it is solely the government's duty to manage the resources.